

TÜRKİYE'NİN AVRUPA'DA TANITILMASI

Dr. Ali Engin OBA
T.C. Dışişleri Bakanlığı
Kültür İşleri Genel Müdürlüğü

1- Ülkemizin tanıtılması Türkiye'nin dış politika önceliklerinden birini teşkil etmeye devam etmektedir(1). Avrupa Topluluğuna 14 Mayıs 1987'de yapmış olduğumuz tam üyelik başvurusu ile ülkemizin tanıtılması özel bir önem kazanmıştır. Bu amaçla Fransa'ya, Almanya'ya, İngiltere'ye, ABD ve Avrupa Topluluğuna yönelik faaliyetlerde tanınmış tanıtma firmalarının hizmetlerinden yararlanıldığı bilinmektedir(2).

Soğuk Savaş sonrası dönemde uluslararası ilişkilerde yeni bir sayfa açılırken Türkiye'nin tanıtılması güncelliğini korumaya devam etmektedir. Oluşan yeni stratejik veriler Türkiye'nin önemini arttırırken Avrupa'da kendimizi gereği gibi tanıtmak sorunu aynı şekilde önemini muhafaza etmeye devam etmektedir. Nitekim, yeni dönemin jeopolitik değerlendirmesini yapmaya çalışan bir yazar Türklerin Avrupa'da yarattığı korkunun tarihsel nedenlerini araştırmakta, Avrupa'da Türkler hakkında mevcut olumsuz imajın köklerine inmeye çalışmakta ve bununla ilgili çeşitli verileri ortaya koymaktadır(3).

Avrupa'da Türkiye'nin tanıtılması Batı'nın ülkemizi nasıl algıladığı ile yakından ilgilidir. Avrupa'nın ülkemiz aleyhindeki önyargıları Türklerin 1350'den beri Avrupa ile içiçe yaşamalarının doğurduğu ilişkilerin bir sonucu olarak oluşmuş bulunmaktadır. Dinsel rekabet zemininin yarattığı olumsuz etkiler bu önyargıları pekiştirerek değiştirilmeleri için ciddi ve sistemli bir çalışma ve faaliyet ile programı gerektirmektedir. Başka bir deyişle, Batı'nın ülkemiz hakkındaki genellikle olumsuz imajının giderilmesi için sadece devletin faaliyetini beklemek yetersiz bir tutum olacağından, Türkiye'nin tanıtılması konusu bütün toplumumuzu ilgilendiren bir dava olarak ortada durmaktadır. Özellikle aydınlarımızın bu hususta öncülük rolünü üstlenmeleri gerekmektedir. Çeşitli kurumlarımızın, Hükümetlerarası ve Hükümetlerdışı örgütlerimiz ile Üniversitelerimizin, diğer bilimsel kurumlarımızın, basınımız ile Avrupa ülkeleri ile çeşitli temasları yürüten vatandaşlarımızın bu amaçla yapacakları bilinçli çalışmaya ihtiyaç duyulmaktadır(4).

Türklerin, Orta Avrupa'ya kadar olan bölgeyi, Balkanları, yüzyıllar boyunca yönetimleri altında tutmuş bulunmaları sonucu Türk kültürünün Avrupa kültürü üzerindeki etkilerinin ortaya çıkartılması, ülkemizin olumlu şekilde tanıtılması bakımından önem taşımaktadır. Aynı şekilde çağdaş Türkiye'nin kültürel tanıtımı, Batı kültürü ile ilişkilerinin ortaya konulması ülkemizin olumlu imajı ile yakından ilintilidir(5).

Bu yazıda Türkiye'nin Avrupa'da tanıtılması ile ilgili faaliyetin içerdiği ve bu çerçevede üzerinde durulmasında yarar gördüğüm konuları ele almak istiyorum.

II- Türkiye'nin Avrupa'da tanıtılmasına yönelik faaliyet, ülkemizin turizm, kültürel, sosyal, ekonomik ve siyasal tanıtımlarını içermekte, amaç olarak da Avrupa'da Türkiye'ye ait önyargıların ortadan kaldırılmasını, Türkiye'nin Avrupa'nın bir parçası olduğu gerçeğinin vurgulanmasını, Avrupa Topluluğu ile Batı Avrupa Birliğine tam üyeliklerinin gerçekleştirilmesine katkıda bulunulmasını hedeflemektedir. Bu hedefe ulaşmak amacıyla Avrupa ülkelerindeki faaliyet, Türkiye ile ilgili şahsiyet ve kurumlardan, kitle iletişim araçları, özellikle, basın ve televizyondan, bu ülkeler Parlamentolarındaki Türk dostlarından, Türkiye'ye yakınlık duyan çeşitli dernekler ile diğer Hükümet dışı örgütlerden, Türk işadamları ve basın mensuplarından, Türk vatandaşları ile soydaşlarından ve bunların derneklerinden yararlanmayı öngörmektedir.

Basın ve televizyondan daha fazla yararlanma yolları aranmalı, Türk vatandaşlarının Avrupa'da örgütlenmesi için çalışılmalıdır. Avrupa üniversitelerindeki Türk öğretim görevlilerinden, Türk tarihi, edebiyatı ve dili ile ilgili enstitülerden, doktora öğrencilerinden yararlanılması tanıtım için vazgeçilmez bir husustur.

Türkiye'nin Avrupa'da tanıtılmasında gözönünde bulundurulabilecek stratejik elemanları şu şekilde sıralamak mümkündür:

-Türkiye dünya tarihinde önemli rol oynamış bir ülkedir. Zengin bir imparatorluklar geçmişi bulunmaktadır. Bu zengin geçmiş, Türkiye'nin tanıtılmasında olumlu bir unsur oluşturmaktadır. Nitekim, Türklerin kurduğu en son imparatorluk olan Osmanlı Devleti 6 asırı aşkın bir sürede sağladığı toplum sal barış ile çeşitli uluslar ve dinlerin 18. yüzyıla kadar ahenkli bir şekilde yaşmalarını mümkün kılmıştır. Osmanlıların devlete fertten evvel önem verme keyfiyeti, milliyetçilik hareketleri ile Balkan uluslarının İstanbul'a başkaldırmaları ve buna Osmanlıların karşı koymaları sırasında meydana gelen olaylar liberal görüşle ters düşmüştür. Avrupa'da Liberal Hükümetler ve çeşitli yazarlar Türklere karşı olumsuz bir tutum takınmışlardır. Türklere ait böyle bir menfi imajın daha sonra çeşitli Avrupa ülkelerinde siyasi partilere intikal ettiğini söylemek mümkündür. Buna en somut örnek İngiliz İşçi Partisidir. Buna karşılık Muhafazakar Parti ise tarihte, Türkleri Rusya'ya karşı koyabilecek bir güç olarak desteklemiştir. Bugün de bu Partinin İşçi Partisine nazaran ülkemizi de daha dostça bir yaklaşım içinde bulunduğunu ifade etmek mümkündür.

-Osmanlı Devletinin yıkılışı ve Modern Türkiye'nin doğuşu, devrimler ve çağdaşlaşma yolunda atılan adımlar Avrupa ülkeleri ile Türkiye'yi birbirine yaklaştırmış ve dost yapmıştır. Nitekim Atatürk İnkılapları, özellikle harf devrimi dünyada çağdaşlaşma yolunda, medeniyet değiştirme vadisinde en önemli misali oluşturmaktadır. Bu devrimler ve çağdaşlaşma hamlesi Japon ya'nın Batılılaşmasından bile daha önemli bir sosyolojik muhtevaya sahiptir.

-Türkiye, İkinci Dünya Savaşı'nın başında tam bir tarafsızlık politikası izlemiş ve daha sonra da Müttefiklerin yanında yer alarak Almanya'ya savaş ilan etmiştir. Savaş sonrası dönemde yeni dünyanın şekillenmesinde Batılı ülkelerle birlikte hareket etmiş, Birleşmiş Milletler'de Batı ile oy vermiş, Kore Savaşına katılmış, NATO ve Avrupa Konseyi'ne, Avrupa İktisadi İşbirliği Teşkilatı'na girerek Avrupa içindeki yerini daha da pekiştirmiş, güvenilir bir müttefik olduğunu göstermiş, uzun yıllar ekonomisini zorlayarak kuvvetli bir ordu silah altında tutarak Soğuk Savaş döneminde de Batının zaferine katkıda bulunan en önemli ülkelerden bir olmuştur.

Türkiye bugün AGİK forumlarında da aktif bir rol oynamakta, iç mevzuatını bu Forumun belgeleriyle uyumlu hale getirmeye çaba harcamaktadır.

-Türkiye, Körfez krizi sırasında Batı ile hareket etmiş, petrol boru hattını kapatarak savaş sırasında da Türk-İrak sınırında gerekli tedbirleri alarak Batı ve Koalisyonun başarısında önemli etken olmuştur.

Kriz sonrasında da Türkiye, Irak Kürtlerinin acılarını dindirmek, bunların Irak kuvvetlerinin imhasından kurtarmak için daha sonra da Avrupa Topluluğunca da benimsenen "Güvenlikli Bölge" kurulmasını önermiş, bu amaçla "Operation Provide Comfort"a katılarak diğer üç Koalisyon üyesi olan İngiltere, ABD ve Fransa ile işbirliğinde bulunmuştur.

-Türkiye, Doğu ile Batı arasında oynayacağı köprü rolünde başka uluslararası ilişkilerindeki yeni dönemde Kuzey-Güney, İslam-Hıristiyan dünyaları arasındaki işbirliğinin geliştirilmesine katkıda bulunabilecek en önemli ülke mahiyetindedir.

-Türkiye, anayasası, devlet şekli ve işleyişi ile demokratik bir ülkedir. Açık toplum olma niteliğine sahiptir. Sivil toplum olmanın bütün öğelerini yerine getirmek yolunda çok önemli adımlar atmıştır ve atmaya devam etmektedir. Türkiye, bu hususları istikbalinin garantisi olarak görmekte, hükümet programlarında ve planlarında buna yer vermektedir. Çoğulcu parlamenter, demokratik, liberal sistem içinde sorunlarını çözmeye çalışmaktadır. Uluslararası belgelerde yer alan kıstaslar çerçevesinde insan haklarına daha da önem vermektedir.

III- Türkiye'nin Avrupa ülkeleri Parlamentoları ve Avrupa Parlamentosu

üyeleri ile ilişkilerinin geliştirilmesine özel bir önem verilmelidir.

Avrupa ülkeleri Parlamentoları üeleriyle Türkiye'nin ilişkilerinin yaygınlaştırılması, parlamentolarda temsil edilen diğer siyasi partiler ile münasebetlerin geliştirilmesi yolları denenmelidir. Aynı çerçevede Avrupa toplumlarında ağırlıklı yeri olan Kilise çevreleriyle de gerekli temas ve iletişimde bulunulmalıdır. Bu amaçla Avrupa'da yerleşik Türk vatandaşları kuruluşlarından da yararlanılmalıdır.

III-Türkiye'nin Avrupa ülkeleri Parlamentoları ve Avrupa Parlamentosu üeleri ile ilişkilerinin geliştirilmesine özel bir önem verilmelidir.

Avrupa ülkeleri Parlamentoları üeleriyle Türkiye'nin ilişkilerinin yaygınlaştırılması, parlamentolarda temsil edilen diğer siyasi partiler ile münasebetlerin geliştirilmesi yolları denenmelidir. Aynı çerçevede Avrupa toplumlarında ağırlıklı yeri olan Kilise çevreleriyle de gerekli temas ve iletişimde bulunulmalıdır. Bu amaçla Avrupa'da yerleşik Türk vatandaşları kuruluşlarından da yararlanılmalıdır.

Türkiye'nin Avrupa Parlamentosunda tanıtımlarıyla ilgili olarak bu forumda Türkiye aleyhindeki gelişmelerin engellenmesinde ve Türkiye'ye dost bir grubun oluşturulmasında Avrupa Parlamentosu üyelerinden yararlanılması öngörülmelidir.

Avrupa Parlamentosuna yönelik bu faaliyet için profesyonel PR kuruluşları ile işbirliği yapılmalıdır.

Avrupa Parlamentosu üyelerinin ülkemiz lehinde tutum takınmalarına zemin hazırlamak için, ülkemizin tanıtılmasına yönelik politika çerçevesinde, Parlamento üeleri ile temaslarımızın arttırılmasına çalışılmalıdır.

Türkiye'de meydana gelen olumlu gelişmeler, tüm milletvekilleri meyanında Avrupa Parlamentosu üyelerinin de dikkatine sunulmalıdır.

Türkiye'nin Avrupa Topluluğuna ve Batı Avrupa Birliğine tam üyeliğinin Avrupa için önemi, Balkanlar, Orta Doğu ve Orta Asya-Kafkaslar boyutları ile, Avrupa Parlamentosu üyelerinin dikkatlerine sunulması için çeşitli olanaklar kullanılmalıdır.

IV- Türkiye, ekonomisini liberalleştirerek, Batı kapitalizmi ile özdeşleşmektedir. Bu cümleden olarak, Avrupa ülkeleri ile ticaretini ve iktisadi ilişkilerini arttırmaktadır. Türkiye, Avrupa için önemli bir ticari partner halini almaktadır.

Avrupa ülkelerinden ülkemize gelen turist sayısı da artış göstermektedir. Bu husus, Türkiye'de meydana gelen olumlu gelişmelerin Avrupalılar tarafından da görülerek Türkiye'nin daha iyi tanınmasını mümkün kılacak ve Avrupa'daki bazı çevrelerde Türkiye aleyhinde mevcut bulunan peşin hükümlerin zaman içinde kendiliğinden ortadan kalkması için sağlam bir zemin oluşturacaktır.

Türkiye, 1963 yılından beri ortak üye bulunduğu Avrupa Ekonomik Topluluğu'na tam üyelik için yaptığı başvuru Türk tarihinin ve 150 yıldan beri sürdürülen barışlaşma hareketinin tabii bir sonucudur. Nitekim, Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğuna üye olarak kabul edilmesi, laik, çağdaş, Avrupalı değerlerle özdeşleşen, ancak Hıristiyan olmayan bir toplumun da bu örgüte katılabileceğini göstermesi bakımından önem arzedecektir.

Keza bu çerçevede, NATO'nun bir üyesi olarak Batı'nın Soğuk Savaşı kazanmasına katkıda bulunan Türkiye'nin Batı Avrupa Birliği içinde yer alması hem güvenlik açısından hem de Türkiye'nin ittifak bünyesinde gösterdiği etkinlik ve güvenilirlik bakımlarından da eşyanın tabiatı icabıdır.

DİPNOTLAR

1. Türkiye'nin tanıtılması sorunu ile ilgili olarak bakınız; İsmail Soysal, **Tanıtım ve Türkiye'nin Tanıtılması**, Ankara 1976.
2. ABD'de tanıtma daha çok lobcilik adı altında tanımlanmaktadır: Andrew S. McFarland, **Müşterek Dava, Amerika Birleşik Devletlerinde Kamu Yararına Lobcilik**, Dış Politika Enstitüsü Yayınları, Ankara 1993, sayfa 167.
3. Pierre Behar, **Une geopolitique pour l'Europe, Vers Une Nouvelle Eurasie?** Paris 1992, sayfa 23.
4. Dr. Ali Engin oba, "Türkiye'nin Bilimsel Kurumlar , Hükümetlerarası ve Hükümetlerdışı örgütler Aracılığıyla Tanıtılması," **Türkiye Tanıtma Sempozyumu, Bildiriler**, Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, Ankara 1989, sayfa 476-485.
5. Türkiye'nin Avrupa kültürüne etkileri ve özellikle Avrupalıların zihinlerinde mevcut çeşitli soru ve tereddütlere cevap olarak bakınız: Turgut ÖZAL, **Turkey in Europe and Europe in Turkey**: K.Rustem Brother, High W. Combe 1991, sayfa 376.